

СТАНОВИЩЕ

върху дисертационен труд представен за придобиване на образователната и научна степен „Доктор”
към катедра „Теория на физическото възпитание“ при НСА „Васил Левски“

от проф. Георги Владимиров Игнатов, доктор
СУ „Св. Климент Охридски“, Департамент по спорт,
катедра „Спортни игри и планински спортове”

***ТЕМА:** „Проучване върху физическата дееспособност при ученици от гимназиален етап на средната образователна степен“*

Автор на дисертационния труд: Калоян Каменов Чернев

Научен ръководител: доц. Владимир Чернев, доктор

Физическото възпитание и спорта е утвърдена и важна част от образователния процес във всички етапи и степени на системата средно образование. От своя страна развиването на физическата дееспособност е една от насоките на обучението по „Физическо възпитание и спорт“, която е отразена в учебните програми за учебния предмет.

Разрешаването на проблема за планиране на работата за развиване на двигателните качества в урочната работа е свързан с опитите емпирично да бъдат обосновани нови модели и подходи за работа, които да отразяват нуждите на практиката. Взаимовръзката за развиване на двигателните качества при ученици от гимназиален етап на средната образователна степен се явява основата, върху която следва да се изграждат и усъвършенстват двигателните качества на учениците. В този смисъл темата е актуална и важна за развиването на физическата дееспособност. Всичко свързано с проследяване на състоянието и особеностите в проявлението на двигателните качества заслужава одобрение и засилен изследователски интерес. Това е и гледната ми точка, от която ще анализирам и ще дам своята оценка за идеите и резултатите в дисертационния труд на тема „Проучване върху физическата дееспособност при ученици от гимназиален етап на средната образователна степен“.

Дисертационният труд е оформен в едно книжно тяло с обем от 235 страници, от които 211 основен текст, съдържащ 45 таблици и 47 фигури, 16 страници използвана литература, както и 8 страници приложения. В структурно отношение трудът е построен правилно, като включва увод, три основни глави, изводи и препоръки, използвана литература и приложения. Като структура, обем и последователност на изложението предложеният дисертационен труд отговаря на основните изисквания за такъв род разработки.

В увода на дисертационния труд, докторантът целенасочено мотивира необходимостта от провеждане на подобно изследване.

За подготовката на глава първа в обем от 68 страници са използвани 185 източника, от които 95 на кирилица и 90 на латиница. В първа под глава Калоян Чернев последователно ни запознава в детайли с историческите, съдържателните и структурните аспекти на физическата дееспособност, в т.ч. той разкрива същността и структурата, методиките за измерване и оценка на физическата дееспособност, както и спецификата при проявлението ѝ при ученици от горна училищна възраст. Във втора под глава е направен обстоен анализ на оценката и съответно оценяването по учебния предмет физическо възпитание и спорт. В трета под глава изключително подробно сме запознати с особеностите на растежа и развитието при ученици от гимназиалния етап във връзка с физическата им дееспособност. В тази под глава е представена ценна информация за морфо-функционалните и психологическите особености при растежа и развитието, както и за особеностите в проявлението на двигателните качества при ученици от гимназиалния етап. Творчески са изследвани публикациите по темата. Проучването на състоянието на проблема е извършено изключително компетентно и в необходимия научен стил. В края на първа глава, докторантът е разработил кратка и ясна и добре построена работна хипотеза, която формира концепцията на дисертационния труд.

Във втора глава „Цел, задачи, организация и методи на изследването“, в своята логична последователност в обем от 19 страници са представени целта и произтичащите пет основни задачи, формулирани ясно и точно и даващи ясна представа за намеренията на докторанта.

Авторът е описал обекта, предмета и контингента на своето изследване (общо 214 ученика, от които 79 момчета и 135 момичета), а приложените изследователски методи дават възможност за обективен анализ към постигането на целта и задачите на

труда. Подробно е описана организацията на изследването и тестовите за спортно-педагогически контрол.

Най-общо положителните моменти за написаното в тази глава се отнасят до ясно изградената методологическа постановка на изследването, подходящата и многостранна методика на изследване. Много добро впечатление прави последователността, в която е представена организацията и реализацията на експеримента и точно подбраните и описани подробно 19 теста за контрол и оценка на постигнатите резултати.

В структурно отношение, разработването на глава втора е научно обосновано и удовлетворява напълно, а съдържанието и допринася за високата стойност на дисертационния труд.

Анализът на получените резултати в глава трета, в обем от 118 страници дава възможност да се изведат важни за теорията и практиката обобщения. Положен е огромен изследователски и анализаторски труд, който по мащабност напълно задоволява изискванията на една докторска работа. Третата основна глава се състои от три подглави, като всяка една от тях е свързана с решаването на съответната задача на изследването в дисертационния труд. В първа подглава са представени много подробно и професионално резултатите от анализа на данните от вариационния анализ. Във втора подглава докторантът прави анализ на промените в някои от аспектите на дееспособността за период от 60 години. Налице е пълно сравнение при тестовите „Скок на дължина с два крака от място“, „Бягане на 50 м“, „Бягане на 60 м“, „Максимален брой изправяния от тилеи лег в седеж за 30 сек“ , „Бягане на 600 м за мъже и 300 м за жени“. Разкрити са особеностите на промените и динамиката на изменение на изследваните показатели за физическа дееспособност на момчетата и момичетата, като са сравнени средните стойности на постиженията при посочените шест теста, които присъстват в тестовите батерии на изследванията през 1965 г., 1970 г., 1982 г. и настоящото изследване през 2019 г. В същата втора под глава е представения ни анализ на актуалното състояние на физическата дееспособност при 14-18 – годишни ученици, чрез извършеното изследване с 214 ученика от гр. София през 2019 г. В трета под глава е представен анализ на резултатите от корелационният анализ на данните от тестирането на учениците.

От разширеното научно търсене, направените изследвания и анализи в тази част на дисертацията ми позволяват да посоча следните основни приноси за практиката:

1. Обогатена е теорията за физическата дееспособност при ученици от гимназиалния етап на средната образователна степен.
2. Извършени са измервания на отделните двигателни качества с помощта на 19 теста за контрол и оценка на постигнатите резултати при ученици от гимназиалния етап на средната образователна степен, които са сравнени с тези, реализирани в три поредни десетилетия в края на миналия век.
3. Направени са важни обобщения, които биха били отправна точка за учителите по физическо възпитание и спорт във връзка с планиране на работата за развиване на двигателните качества в урочната работа.

Направените „Изводи и препоръки“, кореспондират и се основават на решаването на поставените изследователски задачи и произтичат от направения анализ.

В представения ми за рецензиране окончателен вид на дисертационният труд са коригирани част от направените забележки на вътрешната защита.

Докторантът има четири публикации, които напълно отразяват научните търсения по темата. Авторефератът отговаря на изискванията.

В **заключение** ще отбележа, че рецензираният дисертационен труд е разработен на много добро научно ниво, с нужната теоретична и приложна стойност в областта на физическото възпитание и спорта. Представеният за рецензиране дисертационен труд има завършен вид.

Направеният задълбочен анализ на резултатите от извършените измервания на отделните двигателни качества с тези, реализирани в три поредни десетилетия в края на миналия век, проведеният експеримент и получените в него резултати, обогатяващи усъвършенстването процеса на планиране на работата за развиване на двигателните качества в урочната работа и повишаването на професионалната компетентност на спортно-педагогическите кадри, работещи в сферата на физическото възпитание и спорта, както и актуалността на избора за изследване проблем, ми дават основание с увереност да предложа на уважаемите членове на научното жури при НСА „Васил Левски“ да присъдят образователната и научна степен „ДОКТОР“ на **Калоян Каменов Чернев** в професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по..., докторска програма „Физическото възпитание в образователната система“.

01.08.2022 г.

Изготвил становището:

/проф. Георги Игнатов, доктор/